

Kaupunginvaltuusto
Kaupunginhallitus

§ 27
§ 116

20.04.2020
27.04.2020

Valtuustoaloite / Maksuttoman kouluruokailun järjestäminen Karkkilassa poikkeusolojen aikana

91/00.01.02/2020

Kaupunginvaltuusto 20.04.2020 § 27

Hannamari Auvinen, Juha Jumisko, Essi Jumisko, Risto Sintonen, Harri Lindfors, Tuure Keskinen, Tapani Ylihärsilä, Anu Frosterus-Setälä, Marianne Bostrom, Eino Hellsten, Jarkko Ilonen ja Teemu Tuiskula tekivät valtuustoaloitteen.

Suomalaisen sivistys- ja hyvinvointiyhteiskunnan perustana on oppivelvollisuuteen ja tasa-arvoon perustuva koulutusjärjestelmä. Suomi on menestynyt kansainvälisissä, kolmen vuoden välein järjestettävissä PISA – tutkimuksissa (Programme for International Students Assessment) säännöllisesti juuri oppimistuloksien perusteella, jotka ovat yhä edelleen maailman huippuluokkaa. Erinomaisten oppimistuloksien ja koulutusjärjestelmämme kansallisena ylpeytenä on maksuton, lämmin kouluruoka, joka on aivan keskeinen osa lasten ja nuorten perusoikeuksia, hyvinvointia sekä terveyden tasa-arvoa edistävä tekijä yhteiskunnassamme perheen sosiaaliluokkaan ja tulotasoon katsomatta. Kouluruoka turvaa myös heikoimmissa olosuhteissa elävien lasten hyvinvointia ja kehitystä ja ennaltaehkäisee lastensuojelun tarvetta.

Perusopetus- ja lukiolain mukaan maksuttoman kouluruoan tarjoaminen on koulutuksen järjestäjän laissa säädetty velvoite. "Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria." (Perusopetuslaki 1998/628, 31 § 2 mom.). Lukiolaissa asia on ilmaistu seuraavasti. "Nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa opiskelijalla on oikeus maksuttomaan ateriaan niinä työpäivinä, joina opetussuunnitelma edellyttää opiskelijan läsnäoloa koulutuksen järjestäjän osoittamassa koulutuspaikassa. Koulutuksessa, joka on 4 §:n 2 momentin perusteella järjestetty sisäoppilaitosmuotoisesti, opiskelijalla on lisäksi oikeus muuhun riittävään päivittäiseen ruokailuun. (Lukiolaki 714/2018 35 §). Myös päätoimisessa, opintotukeen oikeutetussa ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa ja valmentavassa koulutuksessa on oikeus maksuttomaan, päivittäiseen ateriaan, jolloin edellytetään opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) mukaista läsnäoloa koulutuksen järjestäjän osoittamassa koulutuspaikassa. (Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) 100 §).

Valtioneuvosto on yhdessä Suomen tasavallan Presidentin kanssa todennut 16.3.2020 Suomessa vallitsevan poikkeusolot koronapandemian vuoksi ja Valmiuslaki (86, 88, 93-95 ja 109 §) on otettu käyttöön 18.3.2020, jonka nojalla koulut on suljettu määräajaksi. Tällä hetkellä asetus on voimassa 13.5.2020 saakka. Valtioneuvosto antoi uuden asetuksen 20.3.2020, VN 20/2020, jossa se rajasi perusopetuksen järjestämisvelvollisuuden ja oikeuden saada lähiopetusta koskemaan

kaikkia esiopetuksen ja perusopetuksen 1.-3. vuosiluokkia ja erityisen tuen päätöksen oppilaita (ml. pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevat). Valtioneuvosto antoi kuitenkin vahvan suosituksen pitää myös nämä oppilaat kotona. Valtioneuvoston yleisistunnon asetuksen 3 § 3 mom. mukaan opetuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää kouluruokailu siinä laajuudessa kuin se on mahdollista toteuttaa huomioiden, että se ei tarpeettomasti aiheuta koronapandemian leviämistä. Opetuksen järjestäjällä on oikeus päättää kouluruokailun järjestämisen laajuudesta.

Karkkilassa maksuttoman kouluruoan saavat tällä hetkellä vain lähiopetuksessa Nyhkälän koululla olevat 1-3 luokan oppilaat, joita on hieman yli 20 lasta, mikä asettaa lapset eriarvoiseen asemaan huolimatta siitä, että Arjen apu -palvelu aloittaa 20.4.2020 ruokakassijakelun niille perheistä, joiden tarvetta ruoka-apuun on kartoitettu. Kaupunki on kuitenkin tehnyt päätöksen olla tarjoamatta kouluruokaa poikkeusolojen aikana kaikille esi- ja perusopetuksen lapsille, mikä ei ole perusopetus-, lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain hengen mukainen. Vaikka kyse on poikkeusoloista ja pandemian leviämisen estäminen on keskeinen kaupungin päätöksentekoa ohjaava periaate, ei se saa olla este kouluruokailun järjestämiselle tasavertaisesti kaikille oppilaille. Kaupungin päätöksentekoa ohjaavat periaatteet poikkeusolojen aikana ovat kaupunkilaisten hyvinvointi, terveyden ja hengen suojeleminen, kotona pysyminen sekä tasa-arvoinen kohtelu.

Opetusministeri Li Andersson on 15.4.2020 linjannut vahvasti, että: ”Kunnilla on voimassa olevan asetuksen mukaan velvollisuus järjestää kouluruokailua myös muille kuin lähiopetuksessa oleville siinä laajuudessa ja sellaisilla toteuttamistavoilla, kuin se on olosuhteisiin nähden mahdollista. Suosittelemme opetusministerinä voimakkaasti, että kaikissa kunnissa kartoitetaan kotona opiskelevien lasten tarvetta kouluruokaan, ja järjestetään kouluruokailu omalle kunnalle sopivalla tavalla kaikille sitä tarvitseville lapsille. Kunnat ja koulut ovat sopeutuneet poikkeusoloihin pääasiallisesti kiitettävän hyvin. Esimerkkejä erilaisista tavoista järjestää kouluruokailu myös poikkeusoloissa löytyy jo paljon. Tästä syystä uskon ja myös edellytän, että jokaisessa kunnassa löytyy sopiva tapa järjestää kouluruoka kaikille sitä tarvitseville.”

Maksuton kouluruoka on oleellinen osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Suomessa ei ole keskeytetty koulunkäyntiä poikkeusolojen ajaksi, vaan perusopetus jatkuu etätehtävien muodossa kotoa käsin opetuksen järjestäjän johdolla ja valvonnassa. Lapset eivät siis ole ns. kotikoulussa, vaikka sitä termiä kansankielisesti käytetäänkin, jolloin sivistystoimella ei olisi velvollisuutta kouluruokailun järjestämiseen. Myös lukiota ja ammatillista koulua käydään tällä hetkellä etäopetusmuotoisesti. Normaalioloissa lukio-opiskelija ei ole oikeutettu kouluruokaan niinä päivinä, kuin hänellä on etäopetusta, mutta poikkeustilanteessa maksuton kouluruokailu tulisi järjestää myös lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoille jo yhdenvertaisuusperiaatteenkin vuoksi. Vihdissä, Lopella, Hyvinkäällä ja Riihimäellä kouluruokailu on järjestetty poikkeustilan aikana.

Maksuton, täysipainoinen ja ravitsemustarpeet täyttävä kouluateria edistää lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä sekä hyvinvointia kokonaisvaltaisesti. Säännöllinen kouluruoka edistää terveyttä sekä ehkäisee

kansansairauksilta ja sen keskeisenä tarkoituksena on edistää oppimiskykyä ja tarjota lapselle mahdollisuus päivittäiseen lepotaukoon koulutyön lomassa. Valtion Ravitsemusneuvottelukunta on antanut koulutuksen järjestäjille kouluruokailusuositukset perusopetuksen oppilaille (2017) ja lukion- sekä ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden (2019) kouluruokailun järjestämistä varten. Tarjottavan kouluruoan tulee noudattaa VRN:n (2014) laadittuja valtakunnallisia ravitsemussuosituksia, jotka nojaavat Pohjoismaisiin ravitsemussuosituksiin (2013).

Me Karkkilan kaupunginvaltuutetut esitämme, että maksuton kouluruokailu tulee Karkkilassa järjestää kaikille esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoille, niillekin, jotka opiskelevat ulkopaikkakunnalla, mikäli kouluruokailua ei ole heille muutoin järjestetty. Kouluruokailua ei tule näille ryhmille pandemian aikana järjestää kouluilla, muutoin kuin niille, jotka ovat lähiopetuksessa. Kouluruokailun järjestämisessä tulee ottaa ensisijaisesti huomioon, että se ei tarpeettomasti edistä pandemian leviämistä ja siten ottaa huomioda hygienia- ja turvaetäisyysvaatimukset. Esimerkkinä kouluruokailu voidaan järjestää, joko jaettavina ateriapaketteina ulkotiloissa tai ruokakasseihin pakattuna elintarvikejakeluna esimerkiksi jo käytössä olevan kaupungin Arjen apu –palvelun kautta. Myös lahjakortti paikalliseen ruokakauppaan pois lukien alkoholi- ja tupakkatuotteet, voi olla yksi mahdollinen tapa järjestää kouluruoka koteihin. Tärkeintä ei ole tapa, jolla ruokailu järjestetään, vaan se, että jokainen perhe, joka tarvitsee tukea lapsensa kouluruokailun järjestämiseen, saa kaupungilta tarvittavan avun tulematta sosiaalisesti stigmatisoiduksi, eikä yksikään lapsi joudu näkemään nälkää kaupungissa pandemian aikana, vaan tulee ravituksi. Näillä toimenpiteillä edistetään myös YK:n lapsen oikeuksien toteutumista ja lasten tasa-arvoista sekä oikeudenmukaista kohtelua Karkkilan kaupungissa. Edellytämme valtuustoaloitteen käsittelemistä välittömästi ja ilman viivytyksiä.

Päätös: Kaupunginvaltuusto päätti
siirtää valtuustoaloitteen valmistelun kaupunginhallitukselle.

Kaupunginhallitus 27.04.2020 § 116

Esittelijä: kaupunginjohtaja Tuija Telén

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää
antaa valtuustoaloitteen kaupunginjohtajan valmisteltavaksi.

Päätös: Kaupunginhallitus päätti
ehdotuksen mukaan yksimielisesti.

Täytäntöönpano: Kaupunginjohtaja

